

RESEARCH ON APPROACHES TO ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF FINANCIAL SECURITY IN UKRAINE

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Serhii Shtantsel¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-472-6-8>

Публічне управління в сфері фінансової безпеки в Україні відіграє вагомую роль у здатності держави досягати соціально-економічних цілей за рахунок впливу на формування та розподіл фінансових ресурсів між різними секторами економіки. Дослідження ефективності публічного управління потребує відбору найбільш актуальних підходів до її оцінювання.

Мета роботи полягає у теоретико-практичному вивченні підходів до оцінювання ефективності публічного управління у сфері фінансової безпеки держави.

Матеріали та методи. Для теоретико-практичного вивчення наявних підходів до оцінювання ефективності публічного управління у сфері фінансової безпеки держави використано результати досліджень вітчизняних вчених, а також звіти про стан виконання бюджетних програм повноважних суб'єктів управління за показниками витрат, кількості продуктів, ефективності та якості.

Результати та обговорення. В науковій літературі сформувалися різні позиції щодо вимірювання якості публічного менеджменту в Україні: з точки зору результатів діяльності органів державної влади у фінансовій сфері регулювання; з точки зору виконання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних програм, програм соціально-економічного розвитку [5]; здатності суб'єктів публічного менеджменту до забезпечення держави фінансовими ресурсами [2]; з точки зору спроможності компетентних органів управління формувати резерви для підтримки фінансової безпеки [3].

Традиційні підходи до проведення оцінки публічного управління – з точки зору економності (витрат), ефективності (наявних ефектів),

¹ Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management", Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8286-1040>

результативності – важко застосувати в практичній площині. Та все ж, такий підхід у власній діяльності використовує Рахункова палата при проведенні аудиту використання бюджетних коштів повноважними суб'єктами захисту фінансових інтересів у різних сферах регулювання.

Підхід, що передбачає мінімізацію витрат на здійснення управлінської діяльності в сфері фінансової безпеки, на нашу думку, не зовсім доречний в умовах інституційної розбудови в Україні та створенні нових організацій в цілях управління ризиками та загрозами фінансовим інтересам країни. Крім цього, дійсно ефективне управління потребує значних витрат, особливо в умовах підняття питання в Україні про підвищення рівня оплати праці державних службовців, наприклад, на залучення кваліфікованих кадрів, проведення аналітично-інформаційної діяльності, використання нових технологій протидії кіберзагрозам у фінансовій сфері тощо. В практичній діяльності цей підхід передбачає оцінку витрат людських, матеріальних ресурсів в рамках реалізації бюджетних програм (наприклад, кількість штатних одиниць для виконання повноважень у сфері захисту фінансових інтересів, кількість транспортних засобів, потрібних для виконання завдань, кількість утворених територіальних управлінь, вартість розробки та інтеграції інформаційно-комунікаційних систем тощо) [1; 4].

Підхід, що передбачає оцінку продуктивності (ефективності) публічного управління, більш повно характеризуватиме якість менеджменту у сфері захисту фінансових інтересів, адже передбачає співставлення витрат та результатів. Традиційно продуктивність оцінюється як відношення вироблених продуктів до витрат часу на виробництво або ж до затрат на оплату праці. В публічному управлінні ефективність – це відношення наявних результатів до витрачених ресурсів. Складність такої оцінки полягає в різних одиницях виміру результатів діяльності державних службовців, що не дає можливості розрахувати загальну оцінку продуктивності.

Що стосується публічного менеджменту та управлінської діяльності у фінансовій сфері, то продуктивність вимірюють як відношення створених у певному органі управління продуктів до чисельності персоналу або ж як відношення витрат на оплату праці на одного державного службовця. Такий підхід використовує Бюро економічної безпеки України та Державна служба фінансового моніторингу, які наводять такі оцінки ефективності, як середньомісячні витрати на заробітну плату одного державного службовця, середня вартість одиниці одного придбаного транспортного засобу; кількість створених інформаційних продуктів / обробленої інформації на одного працівника тощо [1; 4].

В теоретичному дискурсі науковці також пропонують вимірювати результативність публічного управління як співвідношення запланованих та фактично виконаних заходів забезпечення фінансової безпеки повноважних суб'єктів та органів у цій сфері.

Досить новим підходом до оцінювання публічного управління фінансової безпеки вважаємо вимірювання цільової результативності як співвідношення поставлених цілей до виконаних заходів відповідно стану фінансової системи.

Вважаємо доцільним проводити комплексне оцінювання якості публічного управління у сфері захисту фінансових інтересів, поєднуючи викладені вище підходи: цілі – заплановані заходи та результати досягнення цілей – витрати на досягнення цілей та виконання заходів – фактично виконані заходи та результати.

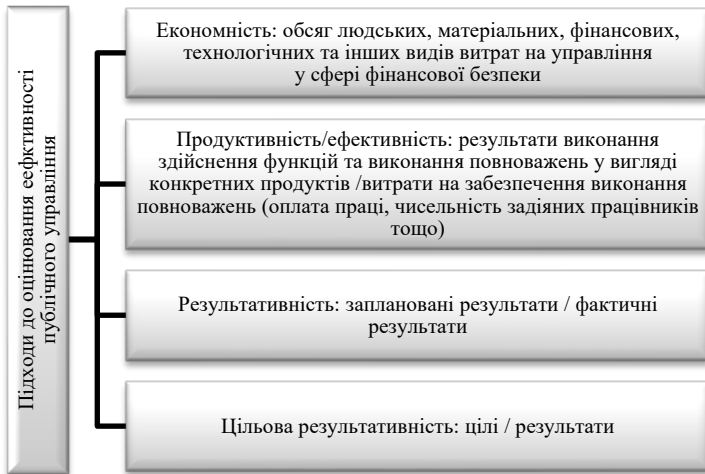

Рис. 1. Підходи до оцінювання ефективності публічного управління у сфері фінансової безпеки

Джерело: систематизовано автором [1–5]

Згідно звіту про виконання бюджетної програми «керівництво та управління у сфері економічної безпеки» за 2024 рік, Бюро економічної безпеки України витратило на виконання функцій і завдань 1347,5 млн грн, а одним з результатів діяльності є відшкодування збитків державі в результаті завершення кримінальних проваджень на суму

800 млн. грн. Тобто ефективність управлінської діяльності склала 0,59 млн. грн. на 1 млн. грн. витрачених коштів для виконання завдань [4].

Результативними показниками роботи БЕБ є такі, як: 1) продукти: внесення пропозицій до зміни нормативно-правових актів, аналітичні висновки та рекомендації щодо покращення управлінської діяльності, складені інформаційні документи та створені аналітичні продукти, кількість кримінальних проваджень, кількість придбаних спеціалізованих транспортних засобів та інші; 2) ефективність: складені інформаційні документи та створені аналітичні продукти, середньомісячні витрати на заробітну плату одного державного службовця та на грошове забезпечення на одну особу зі спеціальним званням БЕБ; 3) якості: частка жінок на державній службі БЕБ; частка жінок зі спеціальними званнями БЕБ; рівень забезпечення складання інформаційних документів та аналітичних продуктів; рівень розробки та впровадження інформаційно-комунікаційної системи [1].

Тож, дослідження демонструє поєднання різних підходів до оцінювання ефективності публічного управління в сфері фінансової безпеки в практичній діяльності повноважних суб'єктів захисту фінансових інтересів держави. Вимірювання дієвості виконання завдань та повноважень проводиться за показниками витрат, створених продуктів, ефективності та якості. Це дає комплексне розуміння сукупного обсягу витрат людських, матеріальних, фінансових ресурсів та їх співставлення з обсягом витрат на виконання бюджетних програм за певний період часу.

Список використаних джерел:

1. Інформація про виконання бюджету за бюджетними програмами Державної служби фінансового моніторингу України та показників, що характеризують їх виконання за 2023 рік. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/zviti-pro-diyalnist/2023-rik/informacziya-pro-vikonannya-byudzhetu-za-byudzhetnimi-programami-derzhavnoji-sluzhbi-finansovogo-monitoringu-ukrajini-ta-pokaznikiv-shho-karakterizuyut-jix-vikonannya-za-2023-rik.html>
2. Малий І. Й., Власенко М. М. Результативність управління публічним сектором в умовах нестабільності. *Економіка та держава*. 2017. № 12. С. 33–37.
3. Мунько А. Ю. Політика фінансової безпеки територіальних громад: розробка, реалізація, оцінювання. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Вип. 1. С. 66-72. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.1.9>
4. Паспорт бюджетної програми на 2024 рік: Наказ Бюро економічної безпеки України від 9 лютого 2024 року № 19. URL: <https://esbu.gov.ua/storage/app/sites/32/uploaded-files/pasport%20na%202024.pdf>
5. Свірко С. В. Механізми державного управління бюджетною безпекою України: дисертація на зд. наук. ст. докт. наук з держ. управл.: 25.00.02. Миколаїв, 2021, 494 с.